

SAKSFRAMLEGG

Saksbehandler: Ellinor Kristiansen

Arkiv: 130

Arkivsaksnr.: 11/1732-43

Saken skal sluttbehandles av:

FORSLAG TIL KOMMUNAL PLANSTRATEGI 2017-2021

Rådmannens innstilling:

Med hjemmel i plan og bygningsloven § 10-1, tredje ledd, vedtar kommunestyret forslag til kommunal planstrategi for Stange kommune gjeldende for perioden 2017-2021. Kommunestyret legger til grunn at planbehovet som fremkommer i planstrategien, legger grunnlaget for kommunestyrets prioritering av planoppgaver i inneværende kommunestyreperiode. Forslag til vedtak i kommunestyret skal gjøres offentlig minst 30 dager før kommunestyrets behandling.

Stange, den **23.09.2016**

Stein Erik Thorud
rådmann

Frode Haugan
Kommunalsjef

SAKSOPPLYSNINGER

Sammendrag

Status og utfordringsdokumentet synliggjør endringene Stangesamfunnet står ovenfor, både på kort og lang sikt, og peker på en sentral hovedutfordring for kommunen, både som samfunn og organisasjon: befolkningsvekst og endring i demografi.

De demografiske endringene og befolkningsveksten har på sin side en direkte konsekvens for planleggingen innen tre hovedområder:

- Helse og omsorg
- Boligpolitikk
- Arealforvaltning

Hvor vi ønsker at folk skal bo har både en tjeneste – og arealmessig konsekvens. Desto viktigere er det at vi ser areal-, bolig, - og tjenesteyting i sammenheng. Slik planstrategien nå fremstår, tar planbehovet inn over seg hovedutfordringene og hvilke planer som blir viktige å revidere, og hvilke nye planer kommunen har behov for, for å kunne bidra til å påvirke samfunnsutviklingen i positiv retning.

Forrige planstrategi og denne, fastsetter de planene vi ønsker å ha, og hvilke det skal jobbes med fremover. Noen er såpass nye at vi må se virkningene av disse før vi vurderer rullering av dem, andre planer skal på sikt fases ut. Dette for å støtte opp under de nasjonale forventningene om gode og effektive planprosesser, samt målrettet planlegging. Med bakgrunn i ovenfor nevnte, legger rådmannen frem følgende planbehov for perioden 2017-2021:

Kommunale planer	Status	Kommentar
Kommuneplanen:		
✓ Samfunnsdelen	Vedtatt 18.6.2014	Videreføres
✓ Arealdelen	Under revisjon	Ferdigstilles 2019
○ Kommunedelplan Tangen	Vedtatt 18.6.2014,	Rullering, ferdig 2019
○ Sentrumsplan Tangen	Ny	Ferdigstilles 2020
○ Kommunedelplan Ottestad	Vedtatt 12.8.2011	Rullering, ferdig 2021
Kommunedelplan for boligpolitikk	Ny	Oppstart vår 2017
Kommunedelplan for næring	Vedtatt 11.2.2015	Rulleres, ferdigstilles 2018
Bredbåndstrategi	Ny	Oppstart vår 2017
Strategidokument landbruk	Ny	Oppstart vår 2017
Hovedplan vei	Ny	Oppstart våren 2017
Handlingsplan klima og miljø	Ny	Oppstart våren 2017
Interkommunale og statlige planer		
Samordnet areal og transportplan	Ny	Ferdigstilles 2021
Kommunedelplan IC – Sørli – Brumunddal	Pågå	Vedtatt 2016
Reguleringsplan IC – Sørli – Hamar grense	Ny	Oppstart 2017

Bakgrunn

I den nye plan og bygningsloven av 1.juli 2009 ble det tilført et nytt verktøy i ”verktøykassa” – kommunal planstrategi. I lovens første ledd står det:

Kommunestyret skal minst en gang i hver valgperiode, og senest innen ett år etter konstituering, utarbeide og vedta en kommunal planstrategi (§ 10-1). Videre står det:

Planstrategien bør omfatte en drøfting av kommunens strategiske valg knyttet til samfunnsutvikling, herunder langsiktig arealbruk, miljøutfordringer, sektorenes virksomhet og en vurdering av kommunens planbehov i valgperioden (§ 10-1).

Kommunal planstrategi er et verktøy og et hjelpemiddel for den ønskede samfunnsutviklingen i kommunen. Den kommunale planstrategien må også ta hensyn til regional planstrategi. Fylkeskommunen har lagt opp til en overordnet ambisjon om å være *landsledende i det grønne skiftet og utvikling av bioøkonomien*. Denne skal følges opp gjennom fire hovedsatsingsområder:

- ✓ Økt verdiskaping og livskvalitet basert på lokale natur- og kulturressurser
- ✓ En befolkning med høy kompetanse og et konkurransekraftig arbeids- og næringsliv
- ✓ Levende byer og bygdesentre som motorer i regionenes utvikling
- ✓ En velfungerende infrastruktur som binder steder, mennesker og virksomheter sammen

Den kommunale planstrategien skal også bygge på de nasjonale forventningene til kommunal planlegging som fordeler seg på følgende tema:

Gode og effektive planprosesser

- Enklere regelverk og bedre samarbeid
- Måltrettet planlegging
- Økt bruk av IKT i planleggingen
-

Bærekraftig areal – og samfunnsutvikling

- Et klimavennlig og sikkert samfunn
- Aktiv forvaltning av natur og – kulturminneverdier
- Fremtidsrettet næringsutvikling, innovasjon og kompetanse

Attraktive og klimavennlige by – og tettstedesområder

- Samordnet bolig, areal og transportplanlegging
- Et fremtidsrettet og miljøvennlig transportsystem
- Levende by – og tettstedssentre
- Helse og trivsel

Og som det fremkommer av plan og bygningsloven § 10-1, skal kommunen i arbeidet med planstrategien innhente synspunkter fra statlige og regionale organer og nabokommuner. Kommunen bør også legge opp til bred medvirkning og allmenn debatt som grunnlag for behandlingen. Forslag til vedtak i kommunestyret skal gjøres offentlig minst 30 dager før kommunestyrets behandling.

Hensikt

Formålet med planstrategien er å klargjøre hvilke planoppgaver kommunen bør starte opp eller videreføre for å legge til rette for ønsket utvikling i kommunen. Hensikten er at planleggingen skal bli bedre og mer behovsstyrt. Planstrategien gir dermed mulighet for å prioritere de viktigste utfordringene som kommunen og lokalsamfunnet i Stange står ovenfor de neste fire årene. Ved behandlingen skal kommunestyret ta stilling til om gjeldende kommuneplan eller deler av denne skal revideres, eller om planen skal videreføres uten endringer.

Prosessen

Prosessen med planstrategien startet våren 2016. I sak 52/16 la rådmannen frem sitt forslag til arbeidet med kommunens planstrategi. I sak 43/16 la rådmannen fram et status- og utfordringsdokument for alle utvalg og kommunestyret. Dokumentet skulle danne grunnlag for å drøfte utviklingstrekk i kommunen som samfunn og organisasjon, og danne grunnlag for å vurdere planbehovet i kommunestyreperioden. Kommunestyret tok saken til orientering i møtet 28.9.2016. Offentliggjøring av forslag til planstrategi sendes til statlige og regionale myndigheter, og nabokommuner til orientering. Eventuelle innspill vil bli behandlet og lagt frem for formannskapet før endelig behandling i kommunestyret.

Medvirkning

Rådmannen har i oppstartsfasen diskutert på hvilket nivå en skal legge medvirkningen på. Rådmannen konkluderte (jf. sak 52/16) at arbeidet med kommunal planstrategi ikke er særlig egnet for de store folkemøtene. Planstrategien er ikke en plan, og dermed ikke en arena for å vedta tiltak, men å drøfte utviklingstrekk i kommunen, som grunnlag for å vurdere planbehovet i kommunestyreperioden. Rådmannen mener at den brede medvirkningen vil være mer egnet når de ulike planarbeidene trer i gang.

Samtidig ble det gjennom kommuneplanens samfunnsdel gjennomført en omfattende medvirkningsprosess (se sak 9/13) som også dette arbeidet har nytt godt av. Som det fremkommer av sak 52/16 er det gjennom utvalgenes behandling av status og utfordringsdokumentet at den politiske medvirkningen har funnet sted. Samtidig er både plan – og driftsutvalg blitt lagt til som høringsinstanser ved 1.gangs behandling. Barn og unges kommunestyre vil også få planstrategien til behandling i oktober/november 2016. Rådmannen har også valgt å innhente synspunkt fra virksomhetsledere (jf. brev datert 1.3.2016) for å avdekke viktige tema/utviklingstrekk som må hensyn tas i fastsettelse av planbehovet.

Planbehov 2017-2021

Forrige planstrategi og denne, fastsetter de planene vi ønsker å ha, og hvilke det skal jobbes med fremover. Noen er såpass nye at vi må se virkningene av disse før vi vurderer rullering av dem, slik som kommuneplanens samfunnsdel, kommunedelplan for helse og omsorg, og kommunedelplan for oppvekst, for å nevne noen.

Samtidig har det skjedd store samfunnsmessige endringer, slik som vedtatt reguleringsplan for dobbeltspor IC Espa – Sørli, som presser frem behovet for en oppdatering av kommunedelplan for Tangen i tråd med de endringene som fremkommer av reguleringsplanen, særlig med hensyn på avtale om etterbruk av nedlagt jernbane.

Og som rådmannen presiserte i sak 52/16 har vi fremdeles en vei å gå for å fullføre det vi allerede satt oss som mål i forrige planstrategi. I denne sammenhengen kan det være verdt å

nevne at like viktig som det er å ha planer, er å følge opp planene vi utarbeider, og sette de gode intensjonene ut i live.

Rådmannen ønsker å legge frem følgende planbehov for inneværende kommunestyreperiode:

- ✓ Revisjon kommuneplanens arealdel
- ✓ Rullering av kommunedelplan for Tangen
- ✓ Sentrumsplan Tangen (ny)
- ✓ Rullering av kommunedelplan for Ottestad
- ✓ Kommunedelplan for boligpolitikk (ny)
- ✓ Rullering strategisk næringsplan for Stange
- ✓ Bredbåndstrategi (ny)
- ✓ Strategidokument landbruk (ny)
- ✓ Hovedplan vei (ny)
- ✓ Handlingsplan klima og miljø (ny)
- ✓ Samordnet areal og transportplan (interkommunal ny)

Hver virksomhet vurderer selv behovet for underliggende fagplaner. Dissertasjoner er av administrativ karakter og vil ikke bli politisk behandlet, men kan bli gitt som orienteringssaker til politiske utvalg. Retningslinjer og handlingsplaner knyttet til det enkelte tjenesteområde kan være presiseringer knyttet til gjennomføring av tiltak og brukt i forbindelse med forvaltningsoppgaver. Fagplaner vil være administrative og dermed ikke behandles politisk. Retningen til virksomhetene legges i de politiske vedtatte kommunedelplaner. Kommunedelplaner skal vedtas politisk.

Vurdering

Kommunedelplan for boligpolitikk

Som vi har sett preger utenforskap en rekke grupper i Stangesamfunnet. Hvor i kommunen en bor, påvirker innbyggernes mulighet til å delta i det øvrige samfunnslivet, når kommunen har vedtatt en langsiktig arealstrategi der satsning langs IC-strekningen er en politisk målsetting.

Hensynet til klima og miljø er også et sentralt argument for kommunens satsing på tettstedene langs Intercity – strekningen. En god samordnet areal og transportplanlegging kombinert med at vi bygger opp under eksisterende tettsteder og kollektivknutepunkt, gjør at kommunen aktivt kan påvirke klimagassutslippene og mobilt energibruk.

Gjennom de nasjonale forventningene er det en forventning om å fortette rundt kollektivknutepunktene, med argumentasjon om at dette gir positive ringvirkninger både når det kommer til klima ved at man reduserer transportbehovet, men også skaperkraft, ved at det er folk som skaper steder. Gjennom at folk snakker med hverandre skapes det ideer, innovasjon og næringsutvikling, som igjen resulterer i skaperkraft. Samtidig får man muligheten til å konsentrere innsatsen for tjenester som renovasjon, vann og avløp, veg, trafikkikkerhet m.m.

Å ha en bevisst holdning til hvor kommunen åpner opp for boligbygging i fremtiden blir sentralt. Behovet for en kommunedelplan for boligpolitikk gjør seg gjeldende, både som et ledd i arbeidet med klima og miljø, men også kommunens langsiktige folkehelsearbeid. En kommunedelplan for boligpolitikk skal også ta inn over seg det boligsosiale behovet, men dette må ses i sammenheng med den generelle boligpolitikken.

Bredbåndstrategi

Stange kommune har i kommuneplanens samfunnsdel vedtatt å jobbe for en innovativ og lærende organisasjon. Samtidig har vi presisert at uten kunnskap ingen utvikling. Dette stiller høye krav til våre barnehager og skoler. Derfor har Stange utarbeidet en ny oppvekstplan. Og skal Stange kommune virkelig ta del i den teknologiske revolusjonen må infrastrukturen ligge til rette for dette. En helhetlig bredbåndstrategi for kommunen blir viktig å få på plass i tiden som kommer. Bredbåndstrategien skal blant annet omhandle status på området, fremtidig teknologi, hvilke virkemidler kommunen har, oversikt over aktører og anbefalinger om hva kommunen bør gjøre for å få fart på bredbåndsutbyggingen.

Strategidokument landbruk

Landbruket i Stange står også overfor en rekke utfordringer, særlig på strukturrasjonalisering/jordleie, miljø og forurensning og det faktum at kampen om arealene er tøffe. Utfordringen på lang sikt vil være: hvordan skal en kombinere en sunn samfunnsutvikling med en bærekraftig landbrukspolitik?

Hedmarken landbrukskontor har derfor spilt inn behovet for et «strategidokument landbruk» for Stange kommune gjør seg i denne sammenhengen gjeldende, der strategier for et aktivt og framtidsrettet landbruk tydeliggjøres, der landbrukets rolle i klimasatsningen fremheves og der potensiale for nye næringer synliggjøres, for å nevne noe. Et slikt dokument vil også spille en viktig rolle både i de lokale og regionale arealdiskusjonene.

Strategisk næringsplan

Strategisk næringsplan for Stange kommune ble vedtatt 11.2.2015, og har som hensikt å stimulere og videreutvikle næringslivet i kommunen. Utviklingstrekkene nevnt i status og utfordringsdokumentet, samt endringer i det regionale samarbeidet presser likevel på for behovet for rullering av planen. Forutsetningene som lå til grunn den gang er endret. Næringslivet har påvirket vår innsats, det interkommunale samarbeidet er under vurdering, samtidig som ansettelse av egen næringssjef er til vurdering. Dette er såpass store endringer at det vil kunne påvirke mulighetene for virkemidler for næringsutvikling. Derfor bør planen tas opp til revisjon, og samtidig oppdatere kunnskapsgrunnlaget.

Handlingsplan for klima og miljø

Ansvar for klima og energiplanleggingen ligger til kommunalsjef for samfunnsutvikling og ivaretas gjennom flere planer og på flere nivå. De overordnede målsettingene er forankret i kommuneplanen, både samfunnsdelen og arealdelen. Strategier og delmål konkretiseres på kommunedelplannivå både av tematisk og arealmessig karakter, samt reguleringsplaner gjennom bestemmelser. Vi legger ikke opp til egen kommunedelplan på klima og energi, men det bør utarbeides en bedre form for tilbake rapportering samlet på område. På lik linje med grunnlagsdokument for folkehelse, skal det utarbeides grunnlagsdokument for klima og miljø, som skal danne grunnlaget for direkte tiltak innen klima og miljøplanleggingen. Grunnlagsdokumentet oppdateres hvert 4.år, og tiltak med evaluering av forrige års tiltak, rulleres hvert år i en handlingsplan for klima og miljø.

Når det kommer til energi og alternative energikilder pågår det en utredning av temaet som vil se på hvilken myndighet kommunen har for å pålegge utbyggere til å velge alternative energikilder. Når det kommer til energieffektivisering av kommunale bygg, håndteres dette i stor grad gjennom eiendomsavdelingen.

Hovedplan for vei

Hovedplan veg vil være et samlende dokument, hvor man skaper overblikk over de gjeldende retningslinjer, normer, håndbøker og rutinedokumenter for forvaltning, drift og vedlikehold av offentlige veger. Per i dag benyttes veglister, vegkart, håndbøker ol. Dette vil i relativt stor grad være en fagplan, men da deler av innholdet har prinsipiell betydning bør det foreligge politisk vedtak på en hovedplan veg.

Kommunedelplan for Tangen.

Som følge av vedtatt reguleringsplan for dobbeltspor IC Espa – Sørli og ny arealdel, burde kommunedelplanen for Tangen oppdateres i tråd med de endringene som fremkommer av reguleringsplanen, særlig med hensyn på avtale om etterbruk av nedlagt jernbane.

Kommunedelplan for Ottestad

Til tross for at kommunedelplan for Ottestad er en forholdsvis ny plan (vedtatt 2011) er det også her behov for oppgraderinger, særlig med tanke på utnyttelsesgrad og som følge av dobbeltspor IC gjennom Bekkelaget/Sandvika. Et oppdatert planverk er viktig for å kunne ha et godt styringsverktøy i kommunen.

Sentrumsplan for Tangen

Som det fremkommer av kommunedelplan for Tangen skal det foreligge områderegulering før detaljregulering kan vedtas, dette gjelder Tangen sentrum. En områderegulering utarbeides av kommunen. Dette for å fortsette å støtte opp under satsningen på tettsteder langs IC-strekningen.

Revisjon av den regionale arealbruken

Hedmark fylkeskommune har satt en ambisiøs målsetting om å være «landsledende i det grønne skiftet og utvikling av bioøkonomien». Et grønt skifte dreier seg om å sikre en bærekraftig utvikling med tanke på både *miljø, økonomi og sosiale forhold*. Skal fylket lykkes i dette arbeidet vil kommunene utvilsomt spille en sentral rolle. En god samordnet – areal og transportplanlegging blir viktig slik at transportbehovet begrenses samtidig som kollektivsatsningen styrkes. En revisjon av den regionale arealbruken vil utvilsomt tvinges frem.

Konklusjon

Status og utfordringsdokumentet synliggjør endringene Stangesamfunnet står ovenfor, både på kort og lang sikt, og peker på en sentral hovedutfordring for kommunen, både som samfunn og organisasjon: befolkningsvekst og endring i demografi.

De demografiske endringene og befolkningsveksten har på sin side en direkte konsekvens for planleggingen innen tre hovedområder:

- Helse og omsorg
- Boligpolitikk

➤ Arealforvaltning

Hvor vi ønsker at folk skal bo har både en tjeneste – og arealmessig konsekvens. Desto viktigere er det at vi ser areal-, bolig, - og tjenesteyting i sammenheng. Slik planstrategien nå fremstår, tar planbehovet inn over seg hovedutfordringene og hvilke planer som blir viktige å revidere, og hvilke nye planer kommunen har behov for, for å kunne bidra til å påvirke samfunnsutviklingen i positiv retning. Med bakgrunn i ovenfor nevnte, legger rådmannen frem følgende planbehov for perioden 2017-2021:

Kommunale planer	Status	Kommentar
Kommuneplanen:		
✓ Samfunnsdelen	Vedtatt 18.6.2014	Videreføres
✓ Arealdelen	Under revisjon	Ferdigstilles 2018
○ Kommunedelplan Tangen	Vedtatt 18.6.2014,	Rullering, ferdig 2019
○ Sentrumsplan Tangen	Ny	Ferdigstilles 2020
○ Kommunedelplan Ottestad	Vedtatt 12.8.2011	Rullering, ferdig 2021
Kommunedelplan for boligpolitikken	Ny	Oppstart vår 2017
Kommunedelplan for næring	Vedtatt 11.2.2015	Rulleres, ferdigstilles 2018
Bredbåndstrategi	Ny	Oppstart vår 2017
Strategidokument landbruk	Ny	Oppstart vår 2017
Hovedplan vei	Ny	Oppstart våren 2017
Handlingsplan klima og miljø	Ny	Oppstart våren 2017
Interkommunale og statlige planer		
Samordnet areal og transportplan	Ny	Ferdigstilles 2021
Kommunedelplan IC – Sørli – Brumunddal	Pågår	Vedtatt 2016
Reguleringsplan IC – Sørli – Hamar grense	Ny	Oppstart 2017

Konsekvenser for barn og unge:

Håndteres gjennom behandling i barn og unges kommunestyre, og vil tas hensyn til i det fremtidige planbehovet..

Konsekvenser for klima og miljø:

Er ivaretatt gjennom status og utfordringsdokumentet til Stange kommune.

Konsekvenser for folkehelse:

Er ivaretatt gjennom grunnlagsdokument for folkehelse

Vedlegg:

Forslag til kommunal planstrategi for Stange kommune 2017-2021